

Otvírání lidských duší kouzelnými klíči

v kouzelné Opavě už podruhé.

*"Otoč svou tvář ke slunci
a všechny stíny padnou za tebe"*

Sluncem zalitá, vlídná Opava

Předlouhá cesta autobusem z Prahy do Opavy od brzkého rána do jedné odpoledne byla odměněna vřelým uvítáním MUDr. Petrem Tarabou, pod jehož organizační taktovkou připravil skvělý opavský tým slavnost Kouzelného klíče v Psychiatrické nemocnici v Opavě. Nestačili jsme ani protáhnout těla a už jsme vkráčeli do kulturního domu. Svátečně vyzdobený sál do posledního místečka obsazený příznivci Kouzelného klíče rozezněla nádherná hudba. Monika Rybková hrou na klavír a Jan Hanousek hrou na violoncello tady skladbami Bílé mraky či Jaro navodili důstojnou i hřejivou slavnostní atmosféru. Na stolcích diplomy a přichystané ceny pro vítěze v podobě dárkových balíčků, klíčů a keramických sošek strážných andělů. Slavnost u příležitosti vyhlášení vítězů 13. ročníku literární soutěže pro pacienty a zaměstnance psychiatrických zařízení v České a Slovenské republice byla zahájena.

My, stateční cestovatelé, jsme byli vrženi rovnou do víru událostí. Nebyl čas se připravit. Nebyl čas ani na trému. Nebyl totiž důvod. Všechno tak vlídně zářilo. Lidé kolem nás, přátelské přijetí, náramná nálada, krásné prostředí. Krásný den! A jak zdůraznil MUDr. Petr Taraba: „Kouzelný den Kouzelného klíče v kouzelné Opavě.“

Jakub Hejdánek, náš skvělý moderátor, nás všechny přítomné – od soutěžících, příznivců, podporovatelů a hostů, až po členy vedení nemocnice v čele s panem ředitelem opavské nemocnice Ing. Zdeňkem Jiříčkem uvítal a hned předal slovo panu řediteli. "Doufám, že dnes vyhrají všichni." Obdivuji, že jste něco krásného vytvořili a přeji vám zasloužený triumf," uvítal nás ředitel na slavnosti Kouzelného klíče. Klíčový organizátor průběhu soutěžního odpoledne primář nemocnice MUDr. Petr Taraba se netajil potěšením, že v kouzelném prostředí dostanou talentovaní literáti příležitost prezentovat kouzelná díla a rozjel tak na plné obrátky slavnost.

Jakub Hejdánek nás melodickým hlasem provázel vtipně, vesele, ale i empaticky celým programem slavnosti. A jako vždy si nenechal ujít příležitost přednést verše či předčítat ty ze soutěžních děl umístivších se autorů, které jej zaujaly či přímo pobavily, jako např. „Slečna poučitelka“ Jana Pomykacze. Doporučuji také přečíst.

Moderátor pozval k rozhovoru předsedu odborné poroty - básníka a spisovatele Karla Sýse, předsedu Unie českých spisovatelů, který třináctku, tedy 13. ročník Kouzelného klíče, považuje za šťastný. "Já osobně jsem velmi zvědavý, kdo vyhraje. Skláním se před všemi těmi lidmi, kteří ještě pořád věří na půvab literatury, zejména v době, kdy česká mládež nemá chuť číst delší souvislý text, natož poezii.

Jakub se zeptal Karla Sýse, jak se vlastně člověk stane básníkem a spisovatelem, a co ho k tomu nakopne? Políbí ho Múza nebo se potřebuje z něčeho vypsát nebo okomentovat nějaké dění kolem sebe? A sál slyšel odpověď: "Možná tím, že je pověřivý jako já. Věřím totiž na třináctku, která je pro mě šťastným číslem. Když začínala soutěž Kouzelný klíč, tak ty klíčky jako suvenýry byly malé. Ale nyní jsou větší. Jsou to nyní klíče, které snad odemknou každé lidské srdce. Ale u mě polibek Múzy nepřipadá v úvahu. V mém případě to bylo proto, že moje babička mně zpívala a recitovala básničky – i trošku neslušný. To pak člověk dostane do podvědomí. Pamatuji si dosud na všechny babiččiny písničky. Zpívám je vnoučatům."

Literární soutěž Kouzelný klíč žije již 13. rokem

Sešli jsme se v Psychiatrické nemocnici v Opavě u příležitosti vyhlášení vítězů 13. ročníku soutěže Kouzelný klíč, ale také pro to, abychom si užili příjemné chvíle obohacené hudbou a pocitem přátelského souznění v našem společném budování pomyslného mostu skutečné destigmatizace psychiatrie a pacientů trpících duševním onemocněním. Abychom si zájemně vyměnili zajímavé myšlenky při vyprávění lidských příběhů. Moc jsem se na tuto chvíli, jako vždy, těšila. A určitě jsem nebyla jediná.

Podle odborné poroty, jejímiž členy jsou básník a spisovatel Karel Sýs, literární kritik a historik Alexej Mikulášek, básnička Eva Frantínová, publicistka a novinářka Taťána Lankašová a novinář Roman Janouch, ale i podle zúčastněných a i jinak zainteresovaných v soutěži, je Kouzelný klíč hodnocen pozitivně. Odborná porota

soutěžní díla hodnotí vždy naprosto anonymně. Smysluplnost soutěže je znovu a znovu potvrzována sděleními vedoucích pracovníků zdravotnických zařízení, ale i samotných soutěžících, kteří získávají pocit, že jejich život má smysl, že jsou jedineční, že něco dokáží.

Dva hlavní cíle soutěže

Literární soutěží Kouzelný klíč jsme od počátku sledovali dva hlavní cíle. Jednak nám jde o aktivizaci psychiatrických pacientů, aby sami sobě dokázali, že jsou schopni napsat verše, nebo povídku a mohou tak vyjádřit svoje prožitky, a jednak nám jde o skutečnou destigmatizaci, tedy o to, dokázat, že i talentovaný člověk může onemocnět, a i nemocný může být literárně nadaný. Klíče slov vlastně slouží jim samotným i těm druhým, těm, kteří jsou ochotni naslouchat, porozumět a vnímat a nebýt přítom ovlivnění předsudky.

A to, že se soutěže účastní rovněž zaměstnanci psychiatrických zařízení, podtrhuje myšlenku, že jsme s našimi nemocnými na jedné lodi.

Kouzelný klíč nás těší

Zájem o soutěž nás od prvopočátku překvapil a stále překvapuje, každoročně se účastní přes sto pacientů a do dvaceti zaměstnanců z České a Slovenské republiky. Odborná porota každý rok konstatuje, že našla soutěžící s talentem. Od počátku také ale říkáme, že už samotnou účastí v soutěži vyhrávají všichni. A všichni soutěžící najdou pak svoji práci ve sborníku.

Soutěž by nebyla možná bez podpory terapeutů a dalších pracovníků psychiatrických zařízení, bez sponzora, kterým je firma Vipfarm, bez podpory psychiatrických nemocnic, které se střídají v hostitelství slavnostního vyhlášení výsledků soutěže.

Velké díky patří především těm, kteří nad rámec svých pracovních povinností věnují svůj volný čas a zájem, motivují pacienty k tvorbě nejen literární, ale také výtvarné, hudební a očividně mají upřímnou radost z jejich úspěchů a dokonce je provázejí na slavnostní vyhlášení vítězů.

Ať už jste současní nebo bývalí pacienti, do soutěže se mnohdy zapojujete opakovaně, buď vlastní tvorbou, nebo motivací a podporou soutěžících. V poslední

době posílají svoje soutěžní příspěvky ve větší míře i zaměstnanci - lékaři, sestřičky, terapeuti a mnoho dalších pracujících v psychiatrických zařízeních.

Básník by měl být upřímný

Jak podobně říká básník Karel Sýs, básník by měl být především k sobě upřímný, otevřený, měl by mít odvahu odhalit v sobě i méně pěkné. Měl by být pokorný, neboť skutečná pokora neubírá odvaze, ale spíše naopak dává odvaze smysl. A totéž by mělo platit i pro autory prózy. Soutěžní díla mnohých z vás to potvrzují.

Přemýšlíte nad lidskou duší, píšete si myšlenky, úvahy, to, co aktuálně prožíváte, cítíte, preferujete psaní jako formu relaxace, seberealizace, bourání mýtů, že psychiatričtí pacienti patří na okraj společnosti.

Neutuchající naděje

Vaše příběhy se nesou ve znamení putování krajinou myšlenek, přání, představ, radosti i smutku, je tam fantazie i skutečnost, ale hlavně tam je neutuchající naděje. A to je dobře.

Dobře proto, že naše cesty životem procházejí mnohými obdobími, kdy prožíváme dobré i zlé. Během života prochází člověk mnohými nečekanými situacemi, se kterými si občas nedokáže poradit. Někdy jsou to radostné události, ale někdy ne, a pak člověk přemýšlí, jak v životě pokračovat, jak dál, nejsme veselí a potřebujeme podporu, a ta nám schází. Pak se člověk dostane téměř až na dno svých sil a v mysli se mu vynořuje záludná otázka: "Být, či nebýt?"

Martin měl štěstí na dobré lidi

Ještě před **samotným** vyhlášením pořadí soutěžících na místech třetím, druhém a prvním, jsou čteny a recitovány výňatky z jejich vítězných textů. Ty v sále přednášejí střídavě Jakub Hejdánek a Martin Vokáč, který v nemocnici působí v roli konzultanta. Martin má za sebou dramatický životní příběh. A veřejně se svěřil, že ho sužovalo psychické onemocnění, jež ho dohnalo až k pokusu o sebevraždu. Ale přesto se mu podařilo vyvléci se z tenat deprese a s pomocí zdejších lékařů a terapeutů zařadit do

normálního života. "Měl jsem naštěstí vždycky kolem sebe na dobré lidi, kteří mě táhli nahoru," a významně pohlédl na MUDr. Petra Tarabu. „Moji přátelé, lékaři, moje rodina, členové naší farnosti," svěřil se Martin. "Takže nyní již dva roky tady v nemocnici na tom samém oddělení, kde jsem se léčil, aktivně působím jako peer konzultant."

Poezie Ilony Maškové, zaměstnankyně PN Bohnice, byla přednesena jako první. Talentovaná autorka se jen těsně neumístila na prvních třech místech a nezískala diplom, avšak silný a hluboký dojem, niterný cit pro krásu a lidské dobro, které její verše zanechaly, si zasloužily uznání poroty a také cenu redakce bohnického zpravodaje – Měsíčníku Psychiatrické nemocnice Bohnice.

Nesmírně zajímavé, poutavé verše nadaného autora Tibora Némethy, rovněž zaměstnance PN Bohnice, který se umístil na třetím místě, překvapily svou vyzrálostí a neotřelostí a talentem autora.

Předneseny pro publikum v sále byly další autoři (především veršů), kteří byli odbornou porotou vyhodnoceny jako nejlepší. Seznámit se s prózou umístivších se autorů však stojí za to, neboť přináší rovněž zajímavý a nevšední pohled na život a odkrývá nadání autorů literárně tvořit a publikovat.

Moje milé zprávy

Každý rok mě potěší dopisy soutěžících autorů, kterým účast v soutěži Kouzelný klíč pomohla překonat problémy a přinesla radost. Soutěž chválí i někteří terapeuti a zdravotníci. Hlavně proto, že nemocné aktivizuje a motivuje.

„Milá paní Žaludová, krásný den a moc děkuji! Já... já vůbec netušila, že bych se mohla umístit... úplně mi to vyrazilo dech a teď je mi neskutečně líto, že jsem nemohla přijet na vyhodnocení! Ale opravdu na tom se zády nejsem dobře a dlouhé cestování nikdy nedopadne moc fajn...

Tak snad jste si to tam všichni užili a bylo krásně! :) Určitě zase něco napíšu a pošlu. Paní Dášo, dáváte lidem naději. Hlavně těm kreativním. Co může člověka víc popohnat vpřed než tahle krásná soutěž!

Paní Dášo, obdivuji Vás od doby, co jsem o soutěži zaslechla. Od doby, co jsem se poprvé zúčastnila. A nikdy toho nebudu litovat, i když moje povídky nejsou zrovna

veselé. Možná na tom zkusím něco změnit...

Děkuji moc! V. Š.

„Dobrý den vážená paní Žaludová, co nejsrdečněji Vás zdravím z Brna. Děkuji Vám, že jste si se mnou popovídala. Jsem za to velmi vděčný. Také bych Vás chtěl požádat o zaslání jednoho výtisku sborníku paní doktorce, která mi moc pomáhá. Jsem této lékařce nesmírně zavázán. Přeji Vám a lidem, které máte ráda, kteří Vás činí šťastnou, mnoho štěstí, pohody a radosti v životě.. Chtěl bych Vám, paní Žaludová velmi poděkovat za vše, co pro nás děláte. Děkuji. Přeji Vám mnoho vitality a síly. S pozdravem a přáním všeho dobrého, vděčný N. V..“

„ Dobrý den, chci Vám moc poděkovat, že jste se mnou vždy vlídně hovořila, za vše co jste pro "Kouzelný klíč" udělala a že jste mi zaslala pamětní list. Vážím si toho. Jsem vážně psychicky i onkologicky nemocná a literární tvorba mi velmi pomáhá, abych se cítila lépe. Pokud bude vyhlášena další soutěž, určitě se také zúčastním. Přeji Vám krásné jarní dny, ať se Vám vše daří a posílám pozdravy. L.B.“

Vždyť, já mám, že smyslem „projektu“ Kouzelný klíč je pomoci lidem prostřednictvím literární tvorby a těší mne, že z reakcí mnohých je jasně vidět, že smysl je naplňován.

V soutěži není poražených

Ano, milí příznivci Kouzelného klíče, každý z vás byl i v 13. ročníku soutěže vítězem, i když se jeho jméno mezi jmény na diplomech neobjevilo. Opakuji a věřím, že i vy to tak cítíte, že v soutěži není nikdo poražený, ačkoli každý ročník Kouzelného klíče má své vítěze, a to je na této soutěži přitažlivé. Věřím, že mnohé z vás literární tvorba těší a každému alespoň trošku prospívá. Pro vás všechny je důležité především to, že se o své myšlenky, názory, pocity a vidění světa kolem sebe dovedete podělit s ostatními a literární hodnota vašeho díla je navíc příjemný bonus.

Kouzelný klíč bude dál předávat radost. A moc mne to těší. Mohu pokračovat v jeho organizaci a těší mne, že Vás, milí příznivci, neztrácím, že budu i nadále s Vámi. XIV. ročník soutěže otevřeme v červnu, poté, co rozešleme všem účastníkům soutěže sborník, kde každý soutěžící nalezne svoje celé dílo, nebo alespoň jeho část.

Dagmar Žaludová

Vedle nebo za výše uvedený text by se mělo připojit:

1) ukázky z čtených soutěžních děl

2) „Vítězové 13.ročníku Kouzelného klíče“ – jména umístivších se.